

Reilu kauppa ry:n kriteerit

Luonnonmarjoille Suomessa

Koskee marjayrityksiä, prosessoijia ja brändin omistajia Suomessa.

Nykyinen versio: 05.06.2024_v.1_FI

Kriteerien arvioitu tarkistusajankohta: Syksy 2024

Yhteydenotto: berries@fairtrade.fi

**FAIRTRADE
FINLAND**

Sisällys

Kriteerien käyttö	3
Luvut	3
Rakenne	3
Soveltamisala	3
Määritelmät	3
Muutosten seuranta	3
Reilu kauppa ry:n kriteerit luonnonmarjoille Suomessa	4
Vaatimukset kaikille toimijoille	5
(A) Yleiset kriteerit	5
(B) Kaupankäynti	7
(C) Huolellisuusvelvoite	9
(D) Reilut rekrytointikäytännöt	11
Vaatimukset marjayrityksille	13
(E) Työnantajan velvollisuudet	13
(F) Työntekijöiden perehdyttäminen	15
(G) Palkka ja työolot	18
(H) Työntekijöiden järjestäytymis- ja neuvotteluoikeus	20
(I) Majoitus ja ruokailu	22

Kriteerien käyttö

NÄMÄ KRITTEERIT koskevat marjayrityksiä, prosessoijia ja brändin omistajia, jotka kuuluvat luonnonmarjojen sertifioituun toimitusketjuun Suomessa. Kriteerit koskevat eri tahoja riippuen niiden sijainnista toimitusketjussa. Sertifiointin alainen yritys voi varmistaa sitä koskevat kriteerit tarkistamalla kohdan ”Koskee seuraavia tahoja”.

Luvut

Nämä Reilu kauppa ry:n kriteerit pitävät sisällään yhdeksän lukua: Yleiset kriteerit, Kaupankäynti, Huollisuusvelvoite, Reilut rekrytointikäytännöt, Työntantajan velvollisuudet, Työntekijöiden perehdyttäminen, Palkka ja työolot, Työntekijöiden oikeudet ja kollektiivinen neuvottelumenettely, Majoitus ja ruokailu. Neljä ensimmäistä lukua sisältävät kriteerit, jotka koskevat kaikkia toimijoita, ja viisi viimeistä lukua kriteerejä, jotka koskevat vain marjayrityksiä.

Rakenne

Näiden kriteerien jokainen luku tai osio sisältää seuraavat osat:

- **Tarkoitus:** Tässä osiossa esitellään luvun tai osion päätavoite.
- **Kriteerit (1–61):** Tässä kerrotaan, mitä vaatimuksia tulee noudattaa, jotta Reilun kaupan periaatteet toteutuvat. Auditoinnit tehdään kriteerien perusteella, ja niiden noudattaminen on pakollista.
- **Ohjeistus:** Tämän osion tarkoitus on auttaa tulkitsemaan kriteerejä mahdollisimman tarkasti. Osio sisältää hyväksi havaittuja käytäntöjä, ehdotuksia ja esimerkkejä kriteerien hyväksyttävästä noudattamisesta. Tämän lisäksi ohjeistukseen sisältyy kriteerien sekä niiden perustelujen ja tarkoituksen yksityiskohtaisempia selityksiä. On huomioitavaa, että ohjeistusta ei käytetä auditoinnissa.

Soveltamisala

Nämä kriteerit koskevat kaikkia yrityksiä, jotka hankkivat, prosessoivat, toimittavat, ostavat tai myyvät Reilu kauppa ry:n sertifioimia luonnonmarjoja. Reilun kaupan auditointi- ja sertifiointiprosessi ulottuu siihen asti, kunnes tuote on pakattu lopulliseen jälleenyntipakkaukseen. Ketjun viimeinen sertifioitu toimija on tuotebrändin omistava yritys, jolla on myös lisenssisopimus Reilu kauppa ry:n kanssa. Luonnonmarjoja ovat mm. mustikat, lakat, karpalot ja puolukat.

Reilu kauppa ry:n kriteerit luonnonmarjoille on julkaistu, ja ne ovat astuneet voimaan pilottiluonteisesti 5.6.2024. Kriteerit on laadittu alun perin englanniksi.

Määritelmät

KAIKKI TOIMIJAT ovat marjayrityksiä, prosessoijia, ja brändin omistajia.

MARJAYRITYKSET ovat yrityksiä, jotka hankkivat luonnonmarjoja ja työllistävät marjanpoimijoita.

Marjat, joita nämä kriteerit koskevat, ovat luonnonmarjoja, esim. mustikoita, lakkoja, karpaloita tai puolukoita.

Työntekijä on marjayrityksen työllistämä henkilö, joka työskentelee luonnonmarjojen parissa näiden kriteerinin tarkoittamalla tavoilla, esim. poimijana, kokkina, sadonetsijänä, punnitsijana tai autonkuljettajana.

Poimijaleiri on yksikkö, jossa poimijoille tarjotaan majoitusta. Leiri voi koostua esimerkiksi yhdestä rakennuksesta tai useasta lähekkäin olevasta rakennuksesta.

Alihankkijat ovat rekrytoijia, koordinaattoreita ja muita alihankkijoita, jotka tarjoavat erilaisia palveluita, kuten henkilöstöhallintoa, marjayrityksille Suomessa tai poimijoiden kotimaissa. Marjayritykset voivat käyttää alihankkijoita, mutta yritysten on itse toimittava suoraan marjanpoimijoiden työnantajina.

PROSESSOIJAT ovat yrityksiä, jotka ostavat luonnonmarjoja tai luonnonmarjalosteita marjayritykseltä ja jalostavat niitä pidemmälle.

BRÄNDIN OMISTAJAT ovat yrityksiä, jotka ostavat luonnonmarjoja tai luonnonmarjalosteita marjayrityksiltä tai muilta prosessoijilta, ja myyvät niitä uudelleenpakattuina oman brändinsä alla.

Jälleenyvät ovat yrityksiä, jotka ostavat ja myyvät luonnonmarjoja ja luonnonmarjatuotteita loppumarkkinoilla.

Muutosten seuranta

Reilu kauppa ry pidättää oikeuden muuttaa näitä kriteerejä käyttäen konsultaatioprosessia, jonka kautta kriteerejä voidaan lisätä, poistaa tai muuttaa. Reilu kauppa ry ilmoittaa näiden kriteerien mukaisesti sertifioidulle yritykselle etukäteen, mikäli kriteerejä tarkistetaan sekä mahdollisista niihin tehdyistä muutoksista. Reilun kaupan sertifiointi on osoitus siitä, että yritys noudattaa Reilun kaupan kriteerejä. Sertifioitu toimija voi anoa lupaa Reilu kauppa ry:ltä poiketa näistä kriteereistä. Anomus ei takaa, että poikkeuslupa myönnetään.

Reilu kauppa ry:n kriteerit

luonnonmarjoille Suomessa

Vaatimukset kaikille toimijoille

Seuraavat neljä lukua - Yleiset kriteerit, Kaupankäynti, Huolellisuusvelvoite ja Reilut rekrytointikäytännöt - sisältävät kriteerejä, jotka koskevat kaikkia toimijoita. Luvut sisältävät kriteerejä, jotka koskevat joko kaikkia toimijoita tai yksittäisiä yrityksiä.

(A) Yleiset kriteerit

Tarkoitus: Vakiinnuttaa prosessi, jolla varmistetaan kaikkien Reilun kaupan tuotteiden ja niiden yhteydessä käytettyjen merkkien ja väitteiden luotettavuus.

Oikeus käydä kauppaa Reilun kaupan tuotteilla

Tarkoitus: Varmistaa, että kaikilla Reilun kaupan tuotteilla kauppaa käyvillä toimijoilla on oikeus kaupankäyntiin, ja että nämä toimijat suostuvat tarvittaviin auditointikäytäntöihin, joilla todennetaan kaikkien asiaankuuluvien vaatimusten noudattaminen.

1 Lupa käydä kauppaa

Koskee seuraavia tahoja: **KAIKKI TOIMIJAT**

Kriteeri: Kaupankäynti Reilun kaupan tuotteilla voidaan aloittaa, kun sertifiointiorganisaatiolta saadaan tarvittava lupa.

2 Auditointien ja tietopyyntöjen hyväksyminen

Koskee seuraavia tahoja: **KAIKKI TOIMIJAT**

Kriteeri: Toimija hyväksyy toimintojen ja toimitilojen ennalta ilmoitetut ja ennalta ilmoittamattomat auditoinnit. Auditointien, Reilu kauppa ry:n sekä sen edustajien annetaan tarvittaessa olla yhteydessä alihankkijoihin, työntekijöihin ja palveluntarjoajiin Reiluun kauppaan liittyvissä asioissa. Toimija laatii ja toimittaa Reilu kauppa ry:n ja auditoinnin vaatimat raportit ja tiedot, jotta näiden kriteerien noudattaminen voidaan varmistaa.

3 Kriteerien noudattaminen toimitusketjussa

Koskee seuraavia tahoja: **KAIKKI TOIMIJAT**

Kriteeri: Toimija edellyttää sopimusteitse, että yhteistyötä tekevät tahot (esim. alihankkijat/muut kauppakumppanit) noudattavat näitä kriteerejä, hyväksyvät auditoinnit ja raportoivat säännöllisesti sertifiointiorganisaation pyyntöjen mukaisesti. Mikäli yhteistyö aloitetaan uuden toimijan kanssa, tämä toimija rekisteröidään sertifiointiorganisaatioon.

4 Reilun kaupan tuotteiden hankinta toimitusketjussa

Koskee seuraavia tahoja: **KAIKKI TOIMIJAT**

Kriteeri: Reilun kaupan tuotteita ostetaan vain kauppakumppaneilta, joilla on voimassa oleva Reilun kaupan sertifikaatti.

5 Reilun kaupan tuotteiden myynti toimitusketjussa

Koskee seuraavia tahoja: **KAIKKI TOIMIJAT**

Kriteeri: Reilun kaupan tuotteita, jotka eivät ole vielä lopullisissa myyntipakkauksissa, myydään vain Reilun kaupan kauppakumppaneille, joilla on voimassa oleva sertifikaatti.

Ohjeistus: Reilun kaupan tuotteita voidaan myydä myös muille kuin Reilun kaupan ostajille, mutta silloin tuotteet menettävät Reilun kaupan statuksensa.

6 Sertifikaatin jäädyttäminen

Koskee seuraavia tahoja: **KAIKKI TOIMIJAT**

Kriteeri: Uusia Reilun kaupan sopimuksia ei voi allekirjoittaa, mikäli

- toimittajan/ostajan sertifikaatti jäädytetään, tai
- toimijan sertifikaatti jäädytetään. Tällöin toimija voi noudattaa olemassa olevia sopimuksia.

Uusia Reilun kaupan sopimuksia ei saa laatia ennen kuin vaaditut korjaustoimenpiteet tehdään.

7 Sertifikaatin menettäminen

Koskee seuraavia tahoja: **KAIKKI TOIMIJAT**

Kriteeri: Reilun kaupan toimintaa ei saa harjoittaa sertifikaattinsa menettäneen kauppakumppanin kanssa tai sertifikaatin menettämisen jälkeen, allekirjoitetuista sopimuksista huolimatta. Reilun kaupan tuotteita voidaan kuitenkin ottaa vastaan, mikäli kaupankäynti tapahtuu ennen sertifikaatin poistoa.

8 Reilun kaupan yhteyshenkilö

Koskee seuraavia tahoja: **KAIKKI TOIMIJAT**

Kriteeri: Reilun kaupan asioita varten nimetään virallinen yhteyshenkilö.

9 Kriteeristöön perehdyttäminen

Koskee seuraavia tahoja: **KAIKKI TOIMIJAT**

Kriteeri: Reilun kaupan marjojen parissa työskentelevät johtajat ja henkilökunta koulutetaan toimimaan näiden kriteerien puitteissa, jotta varmistetaan, että he pystyvät täyttämään niiden vaatimukset.

Reilun kaupan merkin käyttö

Tarkoitus: Varmistaa, että Reilun kaupan merkkiä sekä väitteitä ja viittauksia Reiluun kauppaan käytetään asianmukaisesti.

10 Sopimus Reilun kaupan merkin käytöstä

Koskee seuraavia tahoja: **KAIKKI TOIMIJAT, JOTKA KÄYTTÄVÄT REILUN KAUPAN MERKKIÄ TAI VIESTIVÄT REILUSTA KAUPASTA**

Kriteeri: Jokainen toimija ja Reilu kauppa ry laativat kirjallisen sopimuksen koskien Reilun kaupan merkin käyttöä tai muuta viittausta koskien Reilua kauppa valmiissa tai viimeistelemättömässä tuotteessa, pakkauksessa tai muussa viestinnässä. Reilun kaupan merkki liitetään kuluttajapakkaukseen noudattaen Reilun kaupan merkin käyttöohjeita. Merkin käyttöohjeet toimitetaan erikseen.

11 Kuvamateriaalin hyväksyminen

Koskee seuraavia tahoja: **KAIKKI TOIMIJAT, JOTKA KÄYTTÄVÄT REILUN KAUPAN MERKKIÄ TAI VIESTIVÄT REILUSTA KAUPASTA**

Kriteeri: Reilun kaupan merkin käyttöohjeita noudatetaan soveltuvilta osin kaikissa pakkauksien tai muussa viestinnällisessä kuvamateriaalissa, joka sisältää Reilun kaupan merkin. Kaikki käytettävät kuvamateriaalit on saanut kirjallisen hyväksynnän Reilu kauppa ry:ltä.

Ohjeistus: Kuvamateriaalilla tarkoitetaan tuotepakkausta, mainosmateriaalia tai mitä tahansa painettua tai digitaalista mediaa.

12 Väitteiden todentaminen

Koskee seuraavia tahoja: **KAIKKI TOIMIJAT**

Kriteeri: Reilun kaupan marjoista esitetyissä väitteissä noudatetaan Reilu kauppa ry:n kanssa sovittuja viestintäohjeita.

Ohjeistus: Väitteiden tulee olla tarvittaessa todennettavissa kuluttajien luottamuksen säilyttämiseksi. Toimijat eivät voi esimerkiksi väittää, että Reilun kaupan sertifiointi takaa ihmisoikeuksien noudattamisen täysin varmasti. Sen sijaan toimijat voivat kertoa, että Reilun kaupan sertifiointi vähentää ihmisoikeusriskejä ja haittavaikutuksia, ja takaa, että korjaaviin toimiin ryhdytään, mikäli rikkomuksia ilmenee.

(B) Kaupankäynti

Tarkoitus: Tarjota selkeyttä marjanpoimijoille ja vahvistaa kuluttajien luottamusta.

Jäljitettävyys

Tarkoitus: Taata, että jokaista myytyä Reilun kaupan tuotetta kohti on kerätty vastaava määrä tuotteita työntekijöiltä, jotka toimivat Reilun kaupan vaatimusten mukaisesti, ja että fyysisesti jäljitettävänä myydyt Reilun kaupan tuotteet voidaan jäljittää takaisin poimijaleireihin.

13 Reilun kaupan tuotteiden tunnistaminen ja kirjaaminen

Koskee seuraavia tahoja: **KAIKKI TOIMIJAT**

Kriteeri: Kaikki Reilun kaupan tuotteet merkitään selkeästi tuotanto-, osto-, prosessointi-, varasto-, kuljetus- ja myyntiasiakirjoissa (esim. laskut, lähetysluettelot ja ostotilaukset). Pidettävän kirjanpidon perusteella auditoidut ja Reilu kauppa ry voivat jäljittää minkä tahansa Reilun kaupan tuotteen takaisin siihen poimijaleiriin, josta marjat ovat tulleet.

14 Reilun kaupan tuotteiden fyysinen erottelu

Koskee seuraavia tahoja: **MARJAYRITYKSET** **PROSESSOIJAT**

Kriteeri: Reilun kaupan tuotteet erotellaan fyysisesti muista tuotteista toimitusketjun jokaisessa vaiheessa (esim. kuljetus, varastointi, prosessointi, pakkaaminen).

15 Massabalanssi: vastaavat panosten ja tuotosten määrät

Koskee seuraavia tahoja: **PROSESSOIJAT, JOTKA KÄYTTÄVÄT MASSABALANSSIA**

Kriteeri: Myytyjen Reilun kaupan tuotosten määrä ei ylitä Reilun kaupan panosten määrää, kun otetaan huomioon jalostustuotot ja kaikki hävikit. Reilun kaupan tuotantopanokset ostetaan ennen kuin Reilun kaupan tuotteita myydään.

Ohjeistus: Massabalanssin käyttö sallitaan vuoden 2025 loppuun asti. Sen jälkeen kaikilta tuotteilta vaaditaan täyttä jäljitettävyyttä.

Tuotteen koostumus

Tarkoitus: Varmistaa kuluttajien luottamus ja hyödyttää Reilun kaupan oikeudenhaltijoita. Tämä varmistetaan Reilun kaupan ainesosien mahdollisimman suurella määrällä tuotteessa, sekä sillä, että Reilua kauppaa pakkauksissa ja muualla koskevat väitteet kuvaavat tuotteen sisältöä asianmukaisesti.

16 Mahdollisimman paljon Reilun kaupan ainesosia

Koskee seuraavia tahoja: **PROSESSOIJAT, JOTKA KÄSITTELEVÄT YHDISTELMÄTUOTTEITA**

Kriteeri: Yhdistelmätuotteet sekä yksittäiset ainesosat sisältävät mahdollisimman paljon Reilun kaupan ainesosia.

Ohjeistus: Tämä kriteeri koskee aineksia, jotka valmistetaan useammasta eri ainesosasta, esim. marjahillot, sekä jalosteita, jotka jalostetaan yhdestä ainesosasta, esim. soijalesitiini. Fairtrade Internationalin verkkosivuilla on säännöllisesti päivitetty lista ainesosista, joita ei ole mahdollista saada Reilun kaupan sertifikaatilla. Poikkeustapauksissa Reilu kauppa ry voi hyväksyä Fairtrade Sourced Ingredient (FSI) -mallin käytön.

17 Reilun kaupan sisältöilmoitus

Koskee seuraavia tahoja: PROSESSOIJAT, JOTKA KÄSITTELEVÄT YHDISTELMÄTUOTTEITA

Kriteeri: Kun Reilun kaupan merkkiä käytetään, Reilun kaupan sisällön prosenttiosuus ilmoitetaan pakkauksen takaosassa Reilun kaupan vähimmäistekstivaatimuksen mukaisesti, tai vaihtoehtoisesti ainesosaluettelossa. Tekstiä koskevat vähimmäisvaatimukset toimitetaan erikseen.

(C) Huolellisuusvelvoite

Tarkoitus: Varmistaa yhdenmukaisuus yritystoimintaa ja ihmisoikeuksia koskevien kansainvälisten normien kanssa.

18 Kansallisen lainsäädännön noudattaminen

Koskee seuraavia tahoja: KAIKKI TOIMIJAT

Kriteeri: Yksikään toimija tai sen alihankkija ei riko mitään näiden kriteerien soveltamisalaa koskevaa lainsäädäntöä. Marjayritysten osalta tämä koskee sekä Suomen että marjanpoimijoiden lähtömaan lainsäädäntöä.

19 Sitoutuminen ihmisoikeuksiin ja ympäristökestävyyteen

Koskee seuraavia tahoja: KAIKKI TOIMIJAT

Kriteeri: Jokainen toimija sitoutuu kirjallisesti kunnioittamaan ihmisoikeuksia ja ympäristökestävyyttä, noudattamaan asianmukaista huolellisuutta ja huolehtimaan aiheuttamiensa tai myötävaikuttamiensa ihmisoikeus- ja ympäristöhaittojen korjaamisesta tai yhteistyöstä niiden korjaamiseksi.

Ohjeistus: Tässä sitoumuksessa viitataan kansainvälisesti tunnustettuihin ihmisoikeuksiin, mukaan lukien työntekijöiden oikeuksiin ja ympäristöoikeuksiin, jotka on vahvistettu ihmisoikeuksien yleismaailmallisessa julistuksessa, Kansainvälisen työjärjestö ILO:n julistuksessa työelämän peruseriaatteista ja -oikeuksista sekä YK:n päätöslauselmassa oikeudesta puhtaaseen ympäristöön.

20 Ihmisoikeusperustainen valitusmekanismi

Koskee seuraavia tahoja: KAIKKI TOIMIJAT

Kriteeri: Jokainen toimija on mukana valitusmekanismissa, jonka avulla marjanpoimijat ja kaikki muut henkilöt ja ryhmät voivat nimettömästi tehdä valituksia toimintaan liittyvistä epäoikeudenmukaisuuksista, vahingoista tai vilpistä. Valitusmekanismi:

- On saatavilla suomeksi sekä keskeisimmillä marjanpoimijoiden ymmärtämällä kielillä ja tukee sekä kirjallisia että suullisia valituksia.
- Kunnioittaa valituksen tekijöiden anonymiteettiä ja suojelee heitä kostotoimilta, uhkauksilta ja haittavaikutuksilta.
- Varmistaa, että päätökset jatkotoimenpiteistä tekee asiantunteva ja puolueeton valitusten käsittelijä. Korjaustoimenpiteet tehdään kohtuullisessa ajassa.
- Varmistaa, että kaikille osapuolille tiedotetaan valituksen käsittelyn etenemisestä luottamuksellisesti.
- Sisältää mahdollisuuden valittaa sen päätöksistä.
- Varmistaa arkaluonteisten valitusten luottamuksellisen käsittelyn.
- Noudattaa kansainvälisesti tunnustettuja ihmisoikeuksia ja kansallisia lakeja ja raportoi tarvittaessa ihmisoikeusloukkauksista asiaankuuluville viranomaisille. Valitusmekanismiin tulee olla Reilun kauppa ry:n hyväksymä.

21 Valitusmekanismista tiedottaminen

Koskee seuraavia tahoja: **KAIKKI TOIMIJAT**

Kriteeri: Valitusmekanismista tiedotetaan yrityksen kaikille relevanteille sidosryhmille. Marjayritykset laittavat tiedon valitusmekanismista näkyville jokaisen poimijaleirin huoneen seinälle sekä jokaisen WC-tilan seinälle kielillä, joita työntekijät ymmärtävät. Työntekijät koulutetaan käyttämään valitusmekanismia ja heille kerrotaan muista neuvonta- ja oikeusturvaelimistä (Teollisuusliitto, Rikosuhripäivystys, aluehallintovirasto ja poliisi). Toimija tai sen alihankkija ei rankaise, irtisano tai syrji millään tavalla henkilöitä, jotka käyttävät valitusmenettelyä. Marjayritys tai sen alihankkija laatii kyselytutkimuksia tai muita arviointeja selvittääkseen, ovatko työntekijät tietoisia oikeuksistaan ja onko heillä riittävä pääsy valitusmekanismiin ja ymmärrys sen toiminnasta.

22 Epäkohtien analysointi

Koskee seuraavia tahoja: **KAIKKI TOIMIJAT**

Kriteeri: Jokainen toimija analysoi näihin kriteereihin liittyviä valitustapauksia sekä käy vuoropuhelua keskeisten sidosryhmien, kuten ammattiliittojen, kanssa yrityksen toiminnan ja valitusmekanismiin parantamiseksi ja epäkohtien estämiseksi tulevaisuudessa. Toimijat julkaisevat verkossa tietoja vastaanotettujen ja ratkaistujen valitusten tyypeistä ja määristä. Toimijat ilmoittavat Reilu kauppa ry:lle valitusten tyyppit/syyt ja määrät sekä sen, mitkä työntekijäryhmät ovat tehneet valituksia ja mitä toimenpiteitä on tehty epäkohtien korjaamiseksi.

23 Korjaustoimet

Koskee seuraavia tahoja: **KAIKKI TOIMIJAT**

Kriteeri: Mikäli toimija saa tietää luonnonmarjojen toimitusketjuun liittyvästä ihmisoikeusrikkomuksesta valitusmekanismiin kautta tai muutoin, se tutkii tapauksen tai osallistuu tutkintaan. Toimija laatii korjaussuunnitelman ja osallistuu rikkomuksen korjaamiseen, jos toimijan toiminta on aiheuttanut tai myötävaikuttanut rikkomukseen.

Mikäli on viitteitä siitä, että toimija on aiemmin aiheuttanut tai myötävaikuttanut ihmisoikeusrikkomuksiin, sen on esitettävä todisteet tehdyistä korjaustoimenpiteistä tai osallistumisesta rikkomusten korjaamiseen.

Ohjeistus:

Tilanteen täysimittainen korjaaminen edellyttää seuraavia toimia:

- Rikkomuksen lopettaminen.
- Asianomaisten pitkäaikaisen turvallisuuden varmistaminen.
- Henkilön/henkilöiden tai ympäristön palauttaminen tai kuntouttaminen rikkomusta edeltäneeseen tilaan.
- Rikkomuksen merkittävyyttä ja laajuutta vastaavan taloudellisen tai ei-taloudellisen korvauksen tai muun korjaamisen mahdollistaminen.
- Uusien tapausten estäminen.

Mikäli rikkomus on tapahtunut toimijan toimitusketjussa, yritys voi yleensä osallistua korjaamiseen tarjoamalla taloudellista tukea sen toimittajan korjaaviin toimiin. Toimenpiteistä päätettäessä kuullaan asianomaista henkilöä tai henkilöitä ja asianomaisten edustajiaan, paitsi jos tämä vaarantaa heidän turvallisuudensa.

24 Yhdenvertaisuus

Koskee seuraavia tahoja: **KAIKKI TOIMIJAT**

Kriteeri:

Yksikään toimija ei salli toimintaa, jossa on viitteitä syrjinnästä tai sen tukemisesta etniseen taustaan, sukupuoleen, seksuaalisen suuntautumiseen, vammaisuuteen, ikään, uskontoon, sosioekonomiseen taustaan tai minkään muun piirteen perusteella työhönotossa, palkkauksessa, työnjaossa, palvelujen tarjoamisessa, työsuhteen päättämisessä tai muussa kohtelussa.

Syrjintäkiellosta tiedotetaan jokaisen poimijaleirin seinällä kielillä, joita työntekijät ymmärtävät.

Ohjeistus:

Työntekijöitä ei saa asettaa eriarvoiseen asemaan esimerkiksi ystävyys- tai sukulaisuussuhteiden perusteella.

25 Kaikenlaisen kaltoinkohtelun kieltö

Koskee seuraavia tahoja: **KAIKKI TOIMIJAT**

Kriteeri:

Yksikään toimija ei salli toimintaa, jossa on viitteitä suorasta tai epäsuorasta kiusaamisesta, häirinnästä, seksuaalisesta tai muuten uhkaavasta tai loukkaavasta käyttäytymisestä, kielenkäytöstä tai fyysisestä kontaktista, henkisestä tai fyysisestä pakottamisesta tai minkäänlaisesta kaltoinkohtelusta, tai näiden tukemisesta tai sallimisesta.

(D) Reilut rekrytointikäytännöt

Tarkoitus:

Varmistaa poimijoille rekrytointi ilman velkaantumista sekä kustannusten oikeudenmukainen, läpinäkyvä ja tasapuolinen jako toimitusketjussa.

26 Rekrytointi- ja matkakulut

Koskee seuraavia tahoja: **MARJAYRITYKSET**

Kriteeri: Marjayritykset kattavat marjanpoimijoiden kaikki rekrytointi- ja matkakulut poimijoiden lähtömaan kodin ja poimijaleirin välillä. Kulujen kattaminen koskee jokaista Reilun kaupan sertifoimien marjojen poimintaan osallistuvaa työntekijää. Marjayritykset neuvottelevat prosessoijien, brändien omistajien ja/tai jälleenmyyjien kanssa siitä, miten oikeudenmukaisen rekrytoinnin kustannukset jaetaan. Marjayritykset ilmoittavat prosessoijille, brändien omistajille ja/tai jälleenmyyjille sekä Reilu kauppa ry:lle rekrytointikustannusten tason, jakautumisen ja sovitun jyvityksen. Reilu kauppa ry voi julkaista koottuja tietoja kustannuksista ja niiden jakamisesta.

Ohjeistus: Kattamalla rekrytointikustannukset marjayritykset pienentävät sitä riskiä, että poimijat velkaantuvat rekrytointiprosessin aikana ja jäävät näiden kulujen takaisinmaksuvelvollisuuden vuoksi riippuvaiseen asemaan. Rekrytointikustannuksiin sisältyvät viisumikulut, vakuutukset, terveystarkastukset ja muut pakolliset kulut. Kansainväliset kulut maksetaan joko suoraan kuljetusyrityksille tai alihankkijalle. Työntekijöiltä ei peritä rekrytointi- tai matkakuluja. Lisätietoja löytyy Kansainvälisen työjärjestö ILO:n [oikeudenmukaista rekrytointia koskevassa aloitteessa](#), jossa käsitellään oikeudenmukaisen rekrytoinnin yleisiä periaatteita ja toimintaohjeita sekä rekrytointipalkkioiden ja niihin liittyvien kustannusten määrittelyä.

27 Korvaus oikeudenmukaisesta rekrytoinnista

Koskee seuraavia tahoja: **PROSESSOIJAT** **BRÄNDIN OMISTAJAT**

Kriteeri: Prosessoijat ja brändin omistajat neuvottelevat marjayritysten kanssa oikeudenmukaisen rekrytoinnin korvauksista perustuen marjayritysten jakamiin yksityiskohtaisiin tietoihin poimijoiden rekrytointi- ja matkakustannuksista.

Ohjeistus: Marjanpoimintakauden lyhytkestoisuuden vuoksi rekrytointikustannukset voivat muodostaa suuren osan marjanhankintaan liittyvistä kustannuksista. Reilun rekrytoinnin kustannusten näkyväksi tuominen kaikille toimitusketjun toimijoille mahdollistaa niiden jakamisen oikeudenmukaisesti. [Työnantaja maksaa -periaate](#) sisältyy mm. [Dhakan ihmisarvoisen siirtolaisuuden periaatteisiin](#), Amfori BSCI -periaatteisiin, Reilun kaupan kriteereihin ja monien yritysten tavarantoimittajien toimintaohjeisiin.

Vaatimukset marjayrityksille

Seuraavat viisi lukua - Työnantajan velvollisuudet, Työntekijöiden perehdyttäminen, Palkka ja työolot, Työntekijöiden järjestäytymis- ja neuvotteluoikeus, Majoitus ja ruokailu - sisältävät kriteerejä, jotka koskevat marjayrityksiä.

(E) Työnantajan velvollisuudet

Tarkoitus: Taata oikeudenmukainen rekrytointi, varmistaa viralliset työsuhteet marjanpoimijoille ja tarjota selkeät kirjalliset sopimukset.

28 Työllistäminen

Koskee seuraavia tahoja: **MARJAYRITYKSET**

Kriteeri: Marjayritys toimii marjanpoimijoiden työnantajana. Poimijoille ja muulle henkilöstölle maksetaan palkkaa sovellettavien työehtosopimusten mukaisesti. Lisäksi palkat maksetaan digitaalisesti.

29 Rekrytointikriteerit

Koskee seuraavia tahoja: **MARJAYRITYKSET**

Kriteeri: Marjayritys asettaa omiin rekrytointikäytäntöihinsä ja sen rekrytoijille syrjimättömät rekrytointikriteerit. Niiden avulla varmistetaan myös poimijoiden soveltuvuus raskaaseen poimintatyöhön paikoin haastavissakin työolosuhteissa.

30 Kirjalliset sopimukset työntekijöiden kanssa

Koskee seuraavia tahoja: **MARJAYRITYKSET**

Kriteeri: Poimijoiden ja muun henkilöstön kanssa laaditaan kirjalliset työ sopimukset näiden kriteerien ja sovellettavien työehtosopimusten mukaisesti. Sopimus sisältää alku- ja päättymispäivät ja on kielellä, jota työntekijä ymmärtää. Sopimuksia on vain yksi ja se sisältää kaikki työntekijän tarvitsemat tiedot.

Ohjeistus: Työntekijälle tulee antaa kopio työ sopimuksesta. Kahden tai useamman eri sisältöisen sopimuksen tekeminen työntekijän kanssa ei ole sallittua.

31 Esihenkilöiden nimeäminen

Koskee seuraavia tahoja: **MARJAYRITYKSET**

Kriteeri: Poimijoille ja muulle henkilöstölle nimetään esihenkilöt. Marjayritys vastaa esihenkilöiden toiminnasta ja siitä, että he noudattavat näitä kriteerejä. Esihenkilöt eivät saa periä lisämaksuja työnhakijoilta tai työhön valituilta.

32 Alihankkijat

Koskee seuraavia tahoja: **MARJAYRITYKSET**

Kriteeri: Mikäli marjayritys käyttää alihankkijaa, marjayritys vastaa alihankkijoiden palkkioiden maksusta. Alihankkijat eivät saa periä lisämaksuja työnhakijoilta tai työhön valituilta.
Mikäli alihankkija rikkoo näitä kriteerejä vakavasti ja/tai toistuvasti, sopimus irtisanoitaan kahden viikon kuluessa.

Ohjeistus: Alihankkijoiden on muun muassa hyväksyttävä auditoinnit ja toimitettava Reilu kauppa ry:n tai auditoiden pyytämät tiedot (3) näiden kriteerien rikkomusten välttämiseksi. Rikkomusta pidetään vakavana, mikäli se selkeästi rikkoo näitä kriteerejä eikä johdu tulkintaongelmista, vahingosta tai vastaavista syistä. Toistuva rikkomus tarkoittaa, että sama rikkomus tapahtuu useammin kuin kahdesti tai rikkomuksia on yhteensä enemmän kuin kolme.
Jos alihankkijan sopimus irtisanoitaan, mahdolliset muutokset tulee tehdä työntekijöiden oikeudet huomioiden. Jos vakavaa rikkomusta ei korjata nopeasti, se voi johtaa marjayrityksen sertifikaatin poistamiseen.

33 Ajantasaiset tiedot työntekijöistä ja alihankkijoista

Koskee seuraavia tahoja: **MARJAYRITYKSET**

Kriteeri: Kaikista Reilun kaupan marjojen parissa työskentelevistä työntekijöistä ja alihankkijoista ylläpidetään ajantasaisia tietoja. Nämä tiedot sisältävät työntekijöiden, alihankkijoiden ja palveluntarjoajien nimet ja lukumäärät yhdessä poimijaleirissä.

34 Lainat ja velat

Koskee seuraavia tahoja: **MARJAYRITYKSET**

Kriteeri: Marjayritys tai sen alihankkija ei myönnä tai takaa lainoja marjanpoimijoille. Työntekijöille voidaan kuitenkin tapauskohtaisesti maksaa korotonta palkkaennakkoa.

35 Oikeus ennenaikaiseen paluuseen

Koskee seuraavia tahoja: **MARJAYRITYKSET**

Kriteeri: Marjanpoimijan vapaus palata hänen lähtömaahansa varmistetaan. Jos ennenaikainen paluu johtuu työntekijän sairaudesta tai vakavasta perhetilanteesta kotimaassa, marjayritys korvaa mahdolliset lisäkustannukset, jotka aiheutuvat paluupäivän muuttamisesta kesken kauden. Jos työntekijä joutuu muusta syystä lopettamaan työnteon, työntekijän kanssa neuvotellaan oikeudenmukainen ratkaisu ennenaikaisen paluun mahdollisten lisäkustannusten kattamiseksi.

Ohjeistus: Oikeus ennenaikaiseen paluuseen on keskeinen askel ihmiskaupan ja pakkotyön riskien poistamiseksi.

(F) Työntekijöiden perehdyttäminen

Tarkoitus: Varmistaa, että työntekijät saavat asianmukaista koulutusta ja ymmärtävät oikeutensa sekä selkeyttää viestintää marjayritysten vastuista.

36 Työntekijöiden tietoisuus

Koskee seuraavia tahoja: **MARJAYRITYKSET**

Kriteeri: Marjayritys varmistaa, että jokainen marjanpoimija on tietoinen oikeuksistaan, velvollisuuksistaan ja todennäköisestä tulotasostaan ennen sitoutumistaan matkustamaan Suomeen. Tästä syystä työnhakijoille ja valituille työntekijöille toimitetaan kirjallisesti vähintään seuraavat tiedot ennen työsopimuksen allekirjoittamista kielillä, joita he ymmärtävät:

- Työntekijän oikeudellinen asema.
- Työntekijöille maksettava työehtosopimuksen mukainen (perus)palkka ja mahdollinen urakkapalkka. Palkat voivat hieman vaihdella satoihin liittyvän epävarmuuden ja marjayritysten eriävien urakkapalkkioiden vuoksi.
- Palkat maksetaan elektronisesti, minkä vuoksi jokaisella työntekijällä on oltava pankkitili (28).
- Marjayritykset kattavat työntekijöiden rekrytointi- ja matkakulut näiden kriteerien mukaisesti (26).
- Mahdolliset palkasta tehtävät vähennykset ruokailun ja majoituksen kattamiseksi, mahdollinen palkkaennakko (44) ja arvio kokonaisuudesta.
- Oikeus maksuttomaan työterveyshuoltoon (46).
- Oikeus liittyä ammattiliittoon ja poimijoiden edustajan valinta (52–57).
- Valitusmekanismi (21), johon työntekijä voi ilmoittaa sopimukseen tai sen liitteisiin tai muihin materiaaleihin sisältyvistä harhaanjohtavista tiedoista tai muista epäkohdista, sekä tiedot muista neuvonta- ja oikeusturvaelimitystä (Teollisuusliitto, Rikosuhripäivystys, aluehallintovirasto ja poliisi).
- Käytännön tiedot esimerkiksi siitä, että marjayritys tarjoaa poimintavälineet sekä suojaavat/lämmittävät vaatteet ja sadevarusteet (43), perustiedot aterioista ja majoituksesta (58–61), poimintakauden tyypillinen sää Suomessa, jne.

Ohjeistus: Ihmiskaupan ja pakkotyön riskin poistamisessa on ratkaisevaa estää väärin lupauksen antaminen sekä harhaanjohtavien rekrytointikäytäntöjen soveltaminen. Marjayritys vaatii sen mahdollista alihankkijaa jakamaan sen ja auditoiden kanssa kaikki työnhakijoille ja valituille työntekijöille toimitetut kirjalliset materiaalit.

37 Työntekijöiden perehdytys

Koskee seuraavia tahoja: **MARJAYRITYKSET**

Kriteeri: Marjayritys järjestää työntekijöille viikon sisällä heidän saapumisestaan Suomeen perehdytyksen, jossa selitetään työntekijöiden oikeudet, velvollisuudet ja tulotaso. Lisäksi työntekijäkoulutukseen tulee sisällyttää seuraavat asiat:

- Metsissä liikkuminen, tehokas ja ergonominen marjastus sekä varotoimet luonnon vaarojen, kuten villieläinten, hyönteisten, myrkyllisten kasvien ja sienten, suonsilmäkkeiden yms. varalta.

- Valitusmekanismi (20), johon työntekijä voi ilmoittaa sopimukseen tai sen liitteisiin tai muihin materiaaleihin sisältyvistä harhaanjohtavista tiedoista tai muista epäkohdista, sekä tiedot muista neuvonta- ja oikeusturvaelimistä (Teollisuusliitto, Rikosuhripäivystys, aluehallintovirasto ja poliisi).
- Marjayrityksen, esihenkilöiden ja mahdollisten alihankkijoiden roolit ja tehtävät (40, 41).
- Oikeus ensiapuun ja maksuttomaan työterveyshuoltoon (45, 46) sekä peruspalveluihin ja ruokaostoksilla käymiseen.
- Oikeus liittyä ammattiliittoon ja poimijoiden edustajan valinta (52–57).
- Jokaisenoikeudet ja niihin liittyvät velvollisuudet, kuten roskaamisen välttäminen luonnossa ja kotirauhan kunnioittaminen (50, 60).

Ohjeistus:

Nämä tiedot ilmoitetaan kirjallisesti kielillä, joita työntekijät ymmärtävät. Koulutuksista tehdään muistiinpanot, joihin kirjataan mm. käsitellyt aiheet, ajankohta, kesto sekä osallistujien ja kouluttajien nimet.

Uudet poimijat ovat haavoittuvimmassa asemassa, koska heillä ei ole aikaisempaa kokemusta poimintatyöstä. Lisäksi heillä voi olla vaihtelevan tasoisia odotuksia työstä Suomessa. Tällaisiin työntekijöihin kiinnitetään erityistä huomiota ja huolehditaan siitä, että heidän oikeutensa toteutuvat samalla kun varmistetaan parhaat edellytykset heidän menestykselleen työssään.

Koulutuksiin osallistuminen on työntekijöille palkallista työaikaa. Marjanpoimijoilta ei saa periä maksua koulutuksista lähtömaassa tai Suomessa.

38 Esihenkilöiden ja alihankkijoiden perehdytys

Koskee seuraavia tahoja: **MARJAYRITYKSET**

Kriteeri:

Marjayritys kouluttaa esihenkilöt ja mahdolliset alihankkijat noudattamaan näitä kriteerejä, mukaan lukien seuraavia vaatimuksia:

- Työelämän pelisäännöt ja ihmisoikeudet.
- Työperäiseen hyväksikäyttöön liittyvä lainsäädäntö (esim. kieltä vaatia maksua työpaikasta saamisesta tai vastaanottamisesta, ihmiskaupan ja muun työperäisen hyväksikäytön määritelmät, jne.).
- Suomen työlainsäädäntö, sovellettavat työehtosopimukset, työntekijöiden järjestäytymisoikeus.
- Jokaisenoikeudet.
- Seuraamukset työntekijän laiminlyönneistä (51).

39 Kirjanpito työntekijöiden palkoista ja vähennyksistä

Koskee seuraavia tahoja: **MARJAYRITYKSET**

Kriteeri:

Marjayritys ylläpitää ajantasaista kirjanpitoa kunkin työntekijän palkoista ja vähennyksistä. Jokaisen työntekijän tietoihin sisällytetään seuraavat:

- Työntekijän nimi, sukupuoli ja ikä.
- Päiväkohtaiset poimitut marjakilot ja ansaitut tulot.
- Kaikki palkkaan kohdistettavat vähennykset (ateriat, majoitus) sekä mahdolliset maksetut palkkaennakot (44). Vähennykset tehdään palkanmaksun yhteydessä.
- Poimijan senhetkinen saldo, eli yhteenlasketut tulot.

Kirjanpito pidetään ajantasaisena sovellettavan työehtosopimuksen mukaisesti. Työntekijöiden palkka maksetaan kahden viikon välein, minkä lisäksi työntekijöille toimitetaan palkkakuitti vähintään kerran kuukaudessa. Työntekijä hyväksyy palkkakuitin allekirjoittamalla sen. Tämä kirjanpito toimitetaan pyynnöstä auditoijille ja valitusten käsittelijälle.

Ohjeistus:

Työntekijöiden sukupuoli- ja ikäjakaumasta pidetään kirjaa, jotta auditoijat voivat tarkkailla, toteutuuko eri sukupuolten ja eri-ikäisten työntekijöiden välinen tasa-arvo.

40 Esihenkilöiden ja alihankkijoiden rooleista ja velvollisuuksista tiedottaminen

Koskee seuraavia tahoja: **MARJAYRITYKSET**

Kriteeri:

Esihenkilöiden ja alihankkijoiden rooleista ja vastuista työntekijöitä kohtaan on oltava kirjallinen kuvaus, joka sisältää vähintään seuraavat:

- Esihenkilön yhteystiedot.
- Näiden kriteerien ja Suomen lakien ymmärtäminen ja noudattaminen. Esihenkilöiden ja alihankkijoiden tulee käyttää vain Suomen työlainsäädännön mukaisia seuraamuksia työntekijän laiminlyöntien kohdalla (51).
- Työntekijöiden kouluttaminen heidän oikeuksistaan Suomessa (37).
- Valitusmekanismien (20) sekä muiden neuvonta- ja oikeusturvaelimiä käytön tukeminen (Teollisuusliitto, Rikosuhripäivystys, aluehallintovirasto ja poliisi).
- Kaikkien työntekijöiden yhdenvertainen kohtelu (24).
- Oikea-aikainen palkoista ja vähennyksistä tiedottaminen jokaiselle työntekijälle (39). Esihenkilö ei saa periä poimijoilta mitään lisämaksuja.
- Työntekijöiden järjestäytymis- ja neuvottelu-oikeuden edistäminen (53–57) ja poimijoiden edustajan valitsemiseen ilman työnantajan sekaantumista (52). Lisäksi vaatimus taata ammattiliittojen edustajille, aluehallintoviraston edustajille ja auditoijille pääsy työntekijöiden luokse ja mahdollisuus pitää työntekijöihin yhteyttä.
- Satotilanteen tarkkaileminen ja poimimisen tukeminen niin, että poimijat voivat saavuttaa mahdollisimman suuret tulot poimintakauden aikana.

Mikäli marjayritys käyttää alihankkijoita, myös niiden roolit ja vastuut kuvataan tarkasti.

Näiden kuvausten on oltava näkyvillä jokaisen poimijaleirin seinällä kielillä, joita työntekijät ymmärtävät.

41 Marjayrityksen roolista ja velvollisuuksista tiedottaminen

Koskee seuraavia tahoja: **MARJAYRITYKSET**

Kriteeri:

Marjayrityksen ja sen henkilöstön rooleista ja vastuista on oltava kirjallinen kuvaus, joka sisältää vähintään seuraavat:

- Näiden kriteerien noudattaminen ja sen varmistaminen, että marjayrityksen mahdolliset alihankkijat myös noudattavat näitä kriteerejä sekä Suomen lainsäädäntöä.
- Poimijoiden ja muiden työntekijöiden rekrytointi-, matka- ja kuljetuskustannusten maksaminen (27).
- Työntekijöiden (37), esihenkilöiden ja alihankkijoiden kouluttaminen (38).

- Sen varmistaminen, etteivät esihenkilöt tai alihankkijat uhkaile työntekijöitä tai heidän sukulaisiaan (katso myös 51).
- Työntekijöiden palkkoja ja vähennyksiä koskevan kirjanpidon pitäminen ja palkkojen maksu työntekijöille (39).
- Työterveyshuollon varmistaminen työntekijöille (46).

Tämän kuvauksen on oltava näkyvillä jokaisen poimijaleirin seinällä kielillä, joita työntekijät ymmärtävät.

(G) Palkka ja työolot

Tarkoitus: Varmistaa säälliset työolot ja riittävä tulotaso sekä ehkäistä työtapaturmia minimimallilla vaarat.

42 Työaika

Koskee seuraavia tahoja: **MARJAYRITYKSET**

Kriteeri: Marjayritys palkkaa poimijat kokoaikaisiin työsuhteisiin ja noudattaa maaseutuelinkeinojen työehtosopimusta.

43 Työvälineiden tarjoaminen

Koskee seuraavia tahoja: **MARJAYRITYKSET**

Kriteeri: Kaikille poimijoille tarjotaan maksutta työaikana käytettävät SIM-kortit puhelu- ja datapaketteineen, suojaavat ja sateenpitävät varusteet sekä kylminä kuukausina lämpimät vaatteet ja kengät, poimintavälineet sekä ajoneuvot ja niiden käyttövoiman. Mikäli työntekijät haluavat vuokrata ajoneuvon käyttöönsä muusta kuin työntekoon liittyvästä syystä, marjayritys järjestää heille tähän kohtuuhintaisen mahdollisuuden.

Ohjeistus: SIM-korttien avulla työntekijät voivat kommunikoida keskenään, soittaa päivystykseen ja hätänumeroihin sekä suunnistaa metsässä. Tarjoamalla tarvittavat työvälineet marjayritys tukee työntekijöiden oikeutta turvalliseen ja terveelliseen työympäristöön sekä pienentää loukkaantumisen ja vahinkojen riskiä.

44 Kertaluontoiset vähennykset

Koskee seuraavia tahoja: **MARJAYRITYKSET**

Kriteeri: Mikäli marjayritys tai sen alihankkija kohdistaa majoitus- ja ateriavähennyksiä poimijoiden palkkaan, tulee näiden vähennysten vastata palveluiden todellisia kustannuksia. Lisäksi tieto näistä mahdollisista kuluista tulee ilmoittaa poimijalle jo rekrytointivaiheessa (36). Poimijan palkkaan ei voi kohdistaa mitään vähennyksiä ilman hänen suostumustaan.

- Vähennyksiä voidaan tehdä vain koskien työntekijöille tarjottuja aterioita ja majoitusta. Näiden kulujen on kuitenkin oltava kohtuuhintaisia; poimijan majoitus- ja ateriavähennysten yhteenlaskettu summa voi olla yhteensä korkeintaan neljänneksen poimijan bruttopalkasta koko työsuhteen ajalta.

- Palkkaan ei kohdisteta muita vähennyksiä (esim. koskien lentoja, kuljetusta, terveydenhuoltoa, SIM-kortteja, poimintavälineitä tai lämmintä vaateetusta).
- Poimintakaudella mahdollisesti maksetuista palkkaennakoista ei peritä korkoa.

45 Ensiapuvälineet ja -koulutus

Koskee seuraavia tahoja: **MARJAYRITYKSET**

Kriteeri: Marjayritys tai sen alihankkija toimittaa jokaiseen poimijaleiriin ja autoon ensiapupakkaukset sekä DEET-vapaata hyttyskarkotetta. Jokaisessa poimijaleirissä on säännöllisesti paikalla vähintään yksi ensiapukoulutuksen suorittanut henkilö. Esihenkilö tai alihankkija pitää kirjaa onnettomuuksista, vammoista, sairauksista sekä niihin annetusta ensiavusta tai muusta hoidosta. Marjayritys tarkistaa tämän listan kuukausittain poimintakauden aikana ja tarjoaa lisää välineistöä tai koulutusta tarvittaessa.

46 Pääsy terveydenhuoltoon

Koskee seuraavia tahoja: **MARJAYRITYKSET**

Kriteeri: Marjayritys tarjoaa työterveyshuollon työntekijöilleen. Työntekijät ovat tietoisia oikeudestaan saada terveydenhuoltoa sekä osaavat hakeutua sen piiriin. Lisäksi he ovat tietoisia, että palkasta ei vähennetä terveydenhuollon kustannuksia. Terveyskeskuksen päivystysnumero ja muut hätänumerot ovat näkyvillä jokaisen poimijaleirin seinällä kielillä, joita työntekijät ymmärtävät.

47 Kausityöntekijät

Koskee seuraavia tahoja: **MARJAYRITYKSET**

Kriteeri: Puutarha-alan kausityöntekijöiksi palkatut marjanpoimijat esimerkiksi mansikkatiloilla eivät voi olla Reilun kaupan luonnonmarjojen poimijoita.

Ohjeistus: Kausityöntekijälain mukaista kausityötä voivat olla maatalous- ja puutarha-alan, metsätalouden sekä matkailualan työt. Luonnonmarjojen poimintaa ei tällä hetkellä lasketa kausityöksi. Näin ollen luonnonmarjojen ostamista kausityöntekijöiltä voidaan pitää maahantulosäännösten kiertämisenä. Luonnonmarjojen poimijoiden on haettava työntekijän oleskelulupaa.

48 Henkilöllisyystodistuksia ei kerätä

Koskee seuraavia tahoja: **MARJAYRITYKSET**

Kriteeri: Marjayritys tai sen alihankkija ei säilytä työntekijän passia, viisumia tai lentolippuja. Marjayritys myös varmistaa, että jokaisella poimijalla on turvallinen säilytyspaikka arvoesineiden, kuten matkustusasiakirjojen, säilytykseen.

Ohjeistus: Henkilöllisyystodistusten haltuunotto on yleinen pakkotyön merkki monilla aloilla ja monissa maissa, koska se käytännössä estää työntekijöitä vaihtamasta työpaikkaa tai palaamasta kotiin. Turvallinen säilytyspaikka voi olla esimerkiksi pieni työntekijäkohtainen lukittava kaappi poimijaleirissä.

49 Lapsityövoiman hyväksikäytön kieltö

Koskee seuraavia tahoja: **MARJAYRITYKSET**

Kriteeri: Marjayritys ei toiminnallaan hyväksikäytä lapsityövoimaa. Alle 18-vuotiaiden työntekijöiden tai palveluntarjoajien palkkaaminen ei ole sallittua.

50 Konfliktien hallinta

Koskee seuraavia tahoja: **MARJAYRITYKSET**

Kriteeri: Työntekijöiden väliset ja/tai työntekijöiden ja muiden sidosryhmien väliset ristiriidat pyritään ratkaisemaan neuvottelemalla.

51 Seuraamukset työntekijän laiminlyönneistä

Koskee seuraavia tahoja: **MARJAYRITYKSET**

Kriteeri: Mikäli työntekijä laiminlyö työsuhteestaan johtuvia velvoitteita, esihenkilöt käyttävät vain Suomen työlainsäädännön mukaisia, syrjimättömiä seuraamuksia. Palkan alentamista ei käytetä rangaistuksena. Jos seuraamukset laiminlyönneistä johtavat työsuhteen päättämiseen, sovelletaan ennenaikaista paluuoikeutta koskevaa kriteeriä 35.

Ohjeistus: Työntekijän velvollisuuksien laiminlyönneistä tai muista rikkomuksista voi seurata seuraavia asioita: suullinen huomautus, kirjallinen varoitus ja työsopimuksen irtisanominen vähintään yhden varoituksen jälkeen. Alihankkijat eivät voi määrätä seuraamuksia työntekijöille. Esihenkilöiden tulee kertoa raportoida käytetyistä seuraamuksista auditoijalle pyydettäessä.

(H) Työntekijöiden järjestäytymis- ja neuvotteluoikeus

Tarkoitus: Edistää työntekijöiden oikeutta järjestäytyä ja neuvotella kollektiivisesti työnantajan kanssa. Reilu kauppa ry katsoo, että paras keino tämän tavoitteen saavuttamiselle on työntekijöiden järjestäytyminen riippumattomiin ja demokraattisesti toimiviin ammattiliittoihin.

52 Poimijoiden edustaja

Koskee seuraavia tahoja: **MARJAYRITYKSET**

Kriteeri: Marjayritys velvoittaa poimijoita valitsemaan keskuudestaan edustajan, joka osallistuu poimijoiden ja marjayritysten välisiin keskusteluihin poimijoiden työ- ja elinoloista. Marjayritys:

- Kunnioittaa kaikkien poimijoiden oikeutta hakea marjanpoimijoiden edustajan tehtävää.

- Varmistaa, että jokaisessa poimijaleirissä on vähintään kaksi poimijoiden edustajaa, jotka edustavat eri sukupuolia, ja vähintään yksi edustaja 50 poimijaa kohti.
- Varmistaa, että mikäli työntekijöiden joukossa on uusia työntekijöitä, vähintään yksi edustajista on uusi työntekijä, eli hän on Suomessa ensimmäistä tai toista kertaa.
- Kouluttaa edustajat ymmärtämään asemansa ja riippumattomuutensa marjayrityksestä sekä mahdollisesta alihankkijasta.
- Järjestää ensimmäisen tapaamisen yrityksen johdon edustajan ja poimijoiden edustajien välillä 14 päivän kuluessa Suomeen saapumisesta, ja sen jälkeen kuukausittain keräilykauden aikana, jotta yritys voi kuulla työntekijöitä koskien näiden kriteerien vaatimuksia.
- Järjestää edustajien pyynnöstä ylimääräisen kokouksen.
- Järjestää edustajien pyynnöstä edustajien valitseman riippumattoman tulkin.
- Tiedottaa kaikille poimijoille heidän edustajistaan ja laittaa edustajien yhteystiedot näkyville jokaisen poimijaleirin seinälle kielillä, joita työntekijät ymmärtävät.
- Jakaa kunkin poimijoiden edustajan yhteystiedot muiden poimijaleirien edustajille kommunikaation ja vertaistuen edistämiseksi.
- Maksaa sovellettavien työehtosopimusten mukaista palkkaa siitä ajasta, jonka poimijoiden edustaja käyttää luottamustehtävänsä hoitoon.

Mikäli poimijat ovat liittyneet ammattiliittoon ja valinneet keskuudestaan luottamusmiehen tai luottamusvaltuutetun, tämä henkilö toimii poimijoiden edustajana.

Ohjeistus:

Kokouksesta laaditaan pöytäkirja, jonka poimijoiden edustaja jakaa kaikille samassa poimijaleirissä asuville.

Mikäli poikkeamia havaitaan näiden kriteerien noudattamisesta, marjayritys ryhtyy korjaaviin toimenpiteisiin kriteerin 23 mukaisesti.

53 Ei ammattiliittojen edustajien syrjintää

Koskee seuraavia tahoja: **MARJAYRITYKSET**

Kriteeri:

Marjayritys tai sen alihankkija ei rankaise, uhkaile, pelottele, häiritse, syrji tai lahjo ammattiliiton jäseniä tai poimijoiden edustajia. Työntekijöitä ei syrjitä heidän aiemman tai nykyisen ammattiyhdistystoimintansa perusteella.

Ohjeistus:

Esimerkkejä rangaistuksista ovat työntekijöiden perusteeton irtisanominen, siirtäminen, uudelleensijoittaminen, aseman alentaminen, palkkojen tai etujen leikkaaminen ja työolojen muuttaminen. Marjayritys ei myöskään tarjoa työntekijöille kannustimia olemaan liittymättä ammattiliittoon tai osallistumatta ammattiliiton toimintaan.

54 Työntekijöiden oikeuksien takaaminen

Koskee seuraavia tahoja: **MARJAYRITYKSET**

Kriteeri:

Marjayritys ja sen alihankkija:

- Kunnioittavat kaikkien työntekijöiden oikeutta muodostaa ammattiliitto tai liittyä sellaiseen.
- Kunnioittaa työntekijöiden oikeutta kollektiiviseen työehtosopimusneuvotteluun käytännössä.

- Eivät harjoita minkäänlaista ammattiliittojen vastaista syrjintää tai häirintää.
- Eivät estä työntekijöitä ottamasta yhteyttä ammattiliittoon.
- Ymmärtävät velvollisuutensa neuvotella vilpittömästi ammattiliittojen kanssa.
- Ilmoittavat työntekijöille ammattiliiton yhteyshenkilöstä, ja laittaa näkyville asiaankuuluvat yhteystiedot näkyville jokaisen poimijaleirin seinälle kielillä, joita työntekijät ymmärtävät.

Ohjeistus: Oikeus muodostaa ammattiliittoja ja liittyä niihin on ihmisoikeus, johon viitataan YK:n taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevassa kansainvälisessä yleissopimuksessa. Teollisuusliitto voi tukea poimijoita näiden oikeuksien ymmärtämisessä sekä auttaa heitä ammattiliittoon liittymisessä.

55 Ammattiliiton edustajan ja työntekijöiden yhteys sallittava

Koskee seuraavia tahoja: **MARJAYRITYKSET**

Kriteeri: Marjayritys ja sen alihankkija sallivat ammattiliittojen edustajien tapaamiset ja kommunikaation marjanpoimijoiden kanssa sekä poimijoiden kouluttamisen koskien järjestäytymistä ja/tai luottamustehtävien suorittamisen. Marjayritys tai sen alihankkija eivät häiritse tai valvo liiton edustajien ja työntekijöiden tapaamisia.

56 Järjestäytymisvapauden linjaukset

Koskee seuraavia tahoja: **MARJAYRITYKSET**

Kriteeri: Marjayritys ja sen alihankkija edistävät aktiivisesti työntekijöiden oikeuksia allekirjoittamalla Reilu kauppa ry:n järjestäytymisvapautta koskevat linjaukset. Marjayritys tai sen alihankkija tekee vähintään seuraavat toimenpiteet tiedottaakseen työntekijöille järjestäytymisvapauden linjaukset:

- Linjaukset käännetään tarvittaville kielille.
- Linjausten on oltava näkyvillä jokaisen poimijaleirin seinällä kielillä, joita työntekijät ymmärtävät.

57 Alakohtainen työehtosopimus

Koskee seuraavia tahoja: **MARJAYRITYKSET**

Kriteeri: Luonnonmarjojen poiminta kuuluu maaseutuelinkeinojen työehtosopimuksen soveltamisalaan. Yritystasolla voidaan neuvotella työehdoista. Paikallisesti ei kuitenkaan voida sopia heikommista työehdoista kuin miten maaseutuelinkeinojen työehtosopimuksessa asetetaan.

(I) Majoitus ja ruokailu

Tarkoitus: Taata turvallinen majoitus riittävällä etäisyydellä, asianmukainen jätehuolto sekä laadukkaat ateriat työntekijöille.

58 Majoitus

Koskee seuraavia tahoja: **MARJAYRITYKSET**

Kriteeri: Marjayritys tai sen alihankkija tarjoaa majoituksen marjanpoimijoille. Majoitus on rakenteiltaan turvallinen ja tarjoaa kohtuullisen määrän asuintilaa, yksityisyyttä, sopivan lämpötilan, suojan sateelta, tuulelta ja hyönteisiltä, suojan terveyshaitoilta, puhtaan juomaveden, viemäroinnin, puhtaanapidon, peseytymistilat, valaistuksen, ruoanlaittoon tarvittavan energian sekä mahdollisuuden ruoan säilytykseen. Poimijat saavat valita oman majoituksensa.

Ohjeistus: Lisätietoja löytyy [ILO Helpdeskin tiedotteessa](#) nro 6, 2009 työntekijöiden asumisesta, ja [YK:n talous- ja sosiaalineuvoston yleiskommentissa](#) nro 4: oikeus asianmukaiseen asuntoon. Majoitus noudattaa [1994/763 terveydensuojelulakia](#). Kohtuullinen yksityisyyden taso tarkoittaa sitä, että eri sukupuolet voivat peseytyä ja nukkua erikseen.

59 Majoituksen sijainti

Koskee seuraavia tahoja: **MARJAYRITYKSET**

Kriteeri: Marjayritys huolehtii siitä, että kuljetus majoituksesta poimintapaikalle kestää korkeintaan tunnin poikkeustapauksia lukuun ottamatta.

Ohjeistus: Majoituspaikat ja marjaleirit suunnitellaan etukäteen siten, että varmistetaan kohtuulliset työmatkat samalla kuitenkin minimoiden tarve vaihtaa majoitusta poimintakauden aikana.

60 Jätehuolto

Koskee seuraavia tahoja: **MARJAYRITYKSET**

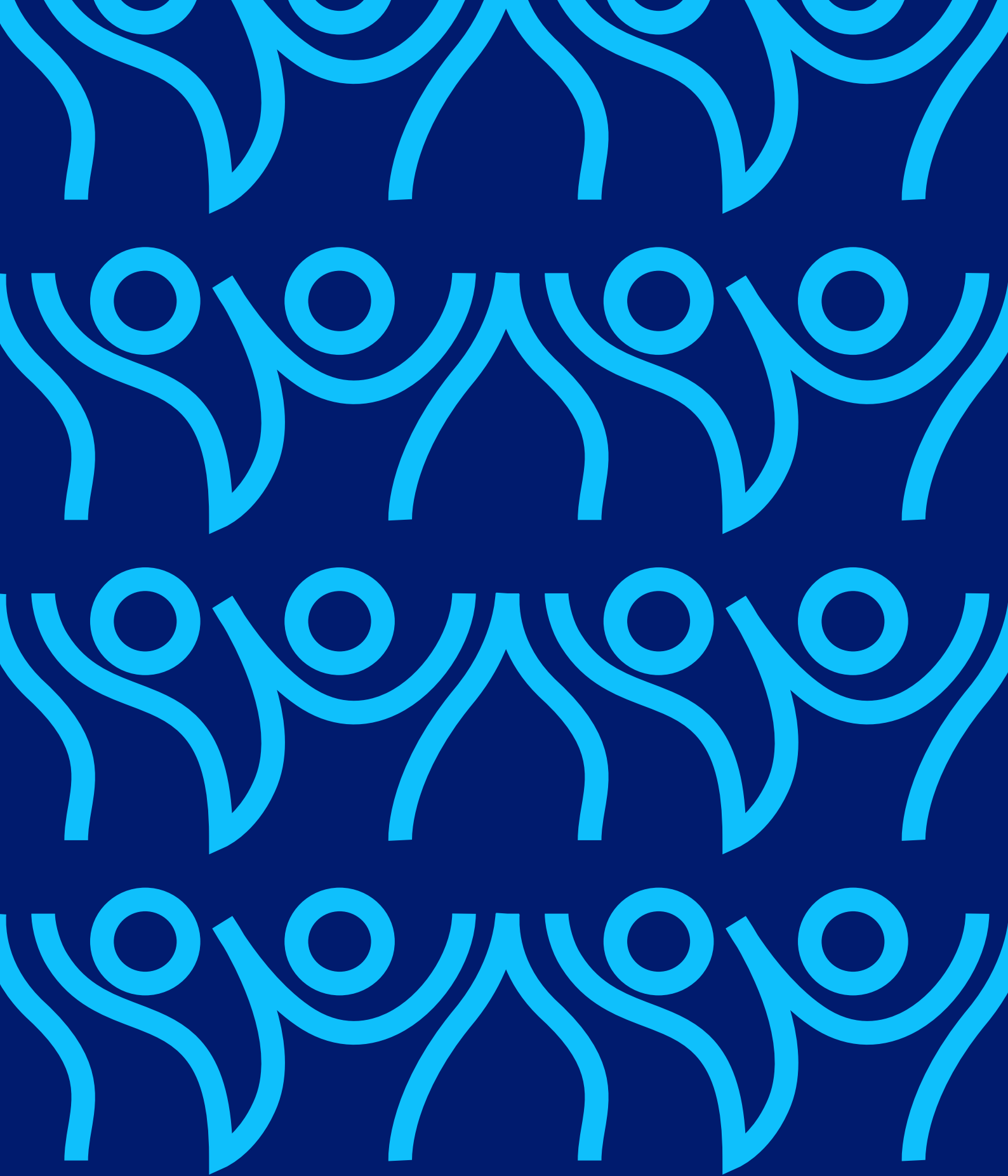
Kriteeri: Marjayritys tai sen alihankkija tarjoaa riittävän koulutuksen ja jätteenkäsittelytilat poimijaleireissä, jotta vältetään luonnon roskaaminen ja saastuttaminen. Tämän lisäksi yritys kouluttaa poimijat ymmärtämään jokaisenoikeudet metsien roskaamisen ja saastuttamisen välttämiseksi.

61 Ruokailu

Koskee seuraavia tahoja: **MARJAYRITYKSET**

Kriteeri: Marjayritys tai sen alihankkija tarjoaa marjanpoimijoille säännölliset ateriat, jotka ovat riittävän ravitsevat raskasta ruumiillista työtä tekeväälle poimijalle. Poimijat saavat valita oman ruokansa.

Ohjeistus: Lisätietoja löytyy [WHO:n tiedotteesta terveellisestä ruokavaliosta](#).

reilukauppa.fi
#reilukauppa

reilukauppa

fairtrade-finland

reilukauppa

reilukauppa

FAIRTRADE
FINLAND